10. септембар 2026. године

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ СТОПЕ КОНТРАЦИКЛИЧНОГ ЗАШТИТНОГ СЛОЈА КАПИТАЛА ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

На основу члана 14. став 1. тачка 11) Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС”, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015, 40/2015 – одлука УС, 44/2018 и 19/2025) и на основу тачке 436. Одлуке о адекватности капитала банке („Службени гласник РС”, бр. 103/2016, 103/2018, 88/2019, 67/2020, 98/2020, 137/2020, 59/2021, 67/2022, 137/2022, 48/2023, 110/2023, 102/2024, 41/2025, 70/2025, 101/2025 и 104/2025 – исправка, у даљем тексту: Одлука о адекватности капитала), Извршни одбор Народне банке Србије, на седници одржаној 10. септембра 2026, одлучио је да стопу контрацикличног заштитног слоја капитала (у даљем тексту: *CCyB*) за Републику Србију задржи у висини од 0,5%. Задржавањем стопе *CCyB-а* Народна банка Србије делује с циљем јачања финансијске стабилности, посебно у условима изражене глобалне неизвесности. Одржавањем контрацикличног заштитног слоја капитала ствара се додатни слој капитала, који се може ослободити у случају материјализације одређених ризика и на тај начин очувати отпорност банкарског сектора Републике Србије.

CCyB представља додатни основни акцијски капитал који су банке у обавези да одржавају изнад прописаних регулаторних минимума у износу који је једнак производу њихове ризичне активе и специфичне стопе *CCyB*-а. Применом овог инструмента утиче се на ублажавање цикличне димензије системског ризика, будући да се њиме током периода кредитног раста ствара додатни слој основног акцијског капитала, који може бити ослобођен уколико се системски ризици материјализују.

Народна банка Србије утврђује на тромесечном нивоу стопу *CCyB*-а за Републику Србију, узимајући у обзир вредност одступања учешћа укупних кредита у бруто домаћем производу од свог дугорочног тренда, важеће смернице и препоруке Европског одбора за системски ризик и остале показатеље које сматра релевантним за праћење цикличне димензије системског ризика. У складу с тачком 436. ст. 2. и 3. Одлуке о адекватности капитала, основ за обрачун референтног показатеља на основу кога се процењује висина стопе *CCyB*-а представља одступање учешћа кредита у бруто домаћем производу од свог дугорочног тренда. Одређивање стопе *CCyB*-а за Републику Србију усаглашено је с препоруком за утврђивање стопе *CCyB*-а Европског одбора за системски ризик (*ESRB*/2014/1).

На Графикону 1 приказани су учешће кредитне активности недржавном сектору у бруто домаћем производу, дугорочни тренд и оцењено одступање учешћа кредита у бруто домаћем производу од свог дугорочног тренда (јаз). Након периода експанзивне кредитне активности од 2000. до 2008. године, крајем 2009. године јаз учешћа реалних кредита у реалном бруто домаћем производу био је у зони негативних вредности. Динамичан раст кредитне активности, присутан од 2024. године, утицао је на то да се учешће укупних кредита у бруто домаћем производу нађе изнад свог дугорочног тренда. Имајући то у виду, на седници Извршног одбора Народне банке Србије, одржаној 11. децембра 2025. године, утврђена је стопа контрацикличног заштитног слоја капитала за Републику Србију од 0,5%, која ће се примењивати од 15. децембра 2026. године. Према подацима за јун 2026. године, оцењена вредност одступања учешћа реалних кредита у реалном бруто домаћем производу од свог дугорочног тренда износи 2,4 процентна поена. Вредност јаза је у другом тромесечју 2026. повећана за 1,0 процентних поена на међугодишњем нивоу.

Графикон 1. **Учешће укупних кредита у БДП-у и оцена дугорочног тренда**

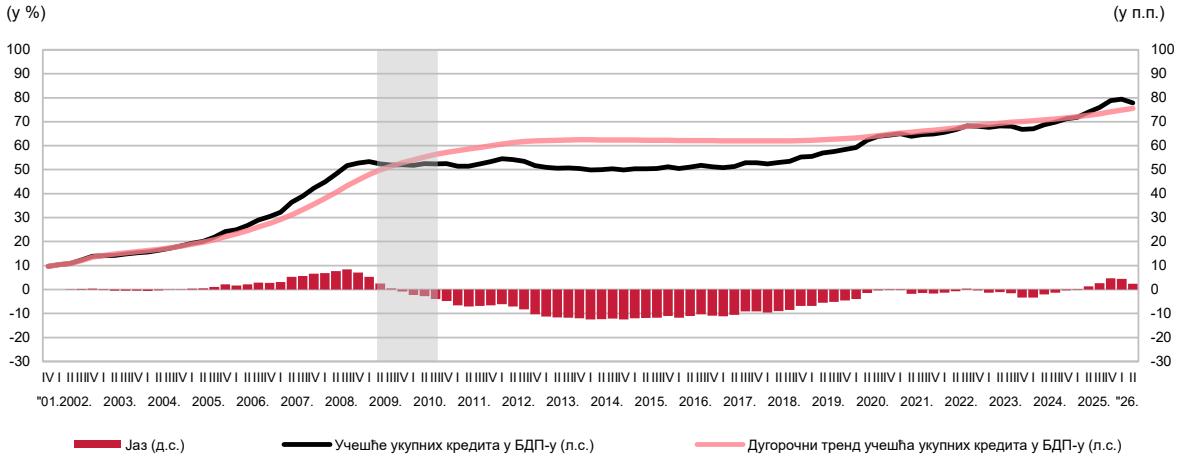

Извор: НБС.
* На основу показатеља системског стреса.

Да би се одредила стопа *ССуВ*-а за Републику Србију, поред одступања учешћа кредита у бруто домаћем производу од дугорочног тренда, узети су у обзир и додатни опциони показатељи, у складу с тачком 436. став 4. Одлуке о адекватности капитала. Коришћени су опциони показатељи који се односе на тржиште непокретности, спољну неравнотежу и кретања у банкарском сектору.

Тржиште непокретности

Према подацима Републичког геодетског завода (у даљем тексту: РГЗ), а на основу индекса цена станова (Графикон 2), у другом тромесечју 2026. бележи се наставак умереног међугодишњег раста цена станова. Годишња стопа раста цена станова у Републици Србији у другом тромесечју 2026. године износила је 5,25%, док су у односу на претходно тромесечје цене станова повећане за 1,2%.[1]

Графикон 2. **Индекс цена станова**
(Т1 2019 = 100)

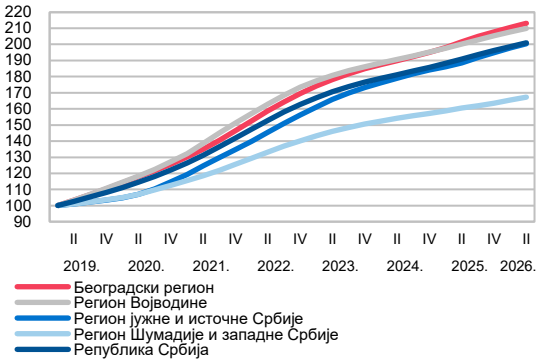

Извор: Републички геодетски завод.

Графикон 3. **Индекси броја издатих дозвола новоградње**
(индекс, 2025 = 100)

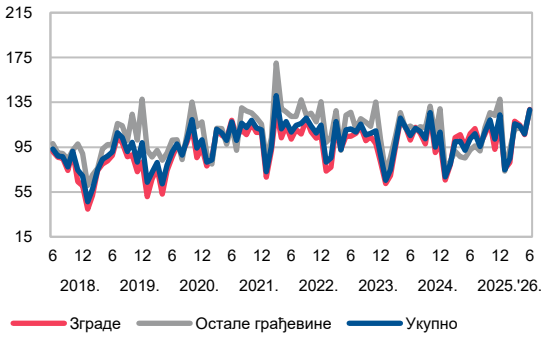

Извор: Републички завод за статистику.

Током другог тромесечја 2026. године повећан је укупан број издатих дозвола новоградње за 18,3% у односу на исто тромесечје прошле године.

LTV рацио, мерен односом вредности хипотекарних стамбених кредита за чије је обезбеђење хипотекован стан и процењене вредности тих станова, у другом тромесечју 2026. износио је 62,8% (64,5% у првом тромесечју 2026).[2]

Резултати јулске анкете Народне банке Србије о кредитној активности банака показују да су банке у другом тромесечју 2026. године пооштриле кредитне стандарде за све врсте кредита привреди, посматрано по наменама и величини предузећа. Према оцени банака, на пооштравање стандарда утицали су виши трошкови извора за кредите, конкуренција међу банкама, перцепција ризика и спремност на преузимање ризика. Истовремено, стандарди за кредите становништву нису мењани. Банке су оцениле да је у другом тромесечју 2026. године повећана тражња привреде за кредитима, чему су подједнако допринеле потребе финансирања обртних средстава и инвестиција. Становништво је у другом тромесечју 2026. године повећало тражњу за потрошачким

[1] Републички геодетски завод – Извештај о индексу цена станова за друго тромесечје 2026.
[2] Извор: База непокретности НБС.

кредитима, динарским готовинским кредитима и кредитима за рефинансирање, као и за девизно индексираним стамбеним кредитима. Према оцени банака, томе су допринеле набавка трајних потрошних добара, потребе за рефинансирањем постојећих кредита, куповина непокретности и више зараде.[3]

Показатељи спољне неравнотеже

Графикон 4. **Дефицит текућег рачуна платног биланса и стране директне инвестиције**
(у % БДП-а)

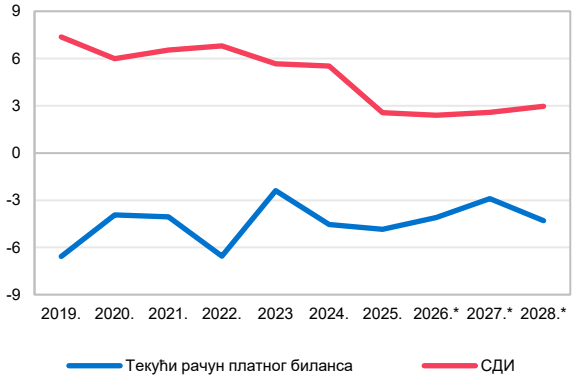

* Процена НБС, август 2026.
Извор: НБС.

Дефицит текућег рачуна платног биланса у првој половини 2026. године износио је 1,4 милијарде евра, односно 3,1% бруто домаћег производа. Упркос и даље ниској екстерној тражњи и ефектима глобалног енергетског шока, износ дефицита текућег рачуна платног биланса био је за чак 30,5% мањи него у истом периоду прошле године. Томе је у највећој мери допринело смањење дефицита у трговини робом и услугама, као резултат динамичнијег међугодишњег раста извоза робе и услуга (7,9%) од раста увоза (4,9%). Раст извоза вођен је извозом прерађивачке индустрије, пре свега гранама повезаним са аутомобилском индустријом, као и растом извоза руде бакра, уз знатан допринос извоза услуга.[4]

Прилив по основу страних директних инвестиција у првих шест месеци 2026. године био је нижи у односу на исти период претходне године и износио је 1,2 милијарде евра. Међутим, резиденти су истовремено значајно мање улагали у иностранство, што је утицало на то да нето прилив страних директних инвестиција у првих шест месеци 2026. године (840 милиона евра) буде за 2,5% виши него у истом периоду претходне године. Прилив страних директних инвестиција претежно се односио на реинвестирану добит и власнички капитал. У наредном периоду очекује се задржавање високе географске и пројектне распрострањености страних директних инвестиција, као и да ће и даље највећи део прилива бити усмерен у извозно оријентисане секторе. Очекује се да ће се наредних година прилив страних директних инвестиција кретати у просеку око 3% бруто домаћег производа, с обзиром на повећане глобалне

[3] Извештај о инфлацији – август 2026. и Извештај о резултатима анкете о кредитној активности банака, друго тромесечје 2026.
[4] Извештај о инфлацији – август 2026.

неизвесности, што може утицати на одлуке у погледу обима и временског оквира реализације инвестиционих пројеката.[5]

Основни показатељи банкарског сектора

Банкарски сектор је стабилан, добро капитализован и високо ликвидан. На крају другог тромесечја 2026. године показатељ адекватности капитала на нивоу банкарског сектора износио је 20,0%, што је знатно изнад регулаторног минимума.[6]

Графикон 5. **Показатељ адекватности капитала**
(у %)

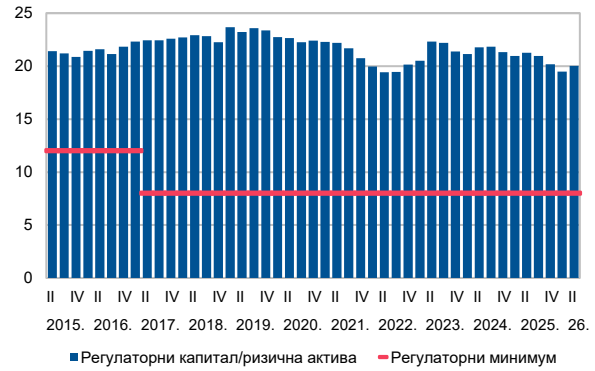

Извор: НБС.

Графикон 6. **Проблематични кредити**
(учешће у укупним бруто кредитима, у %)

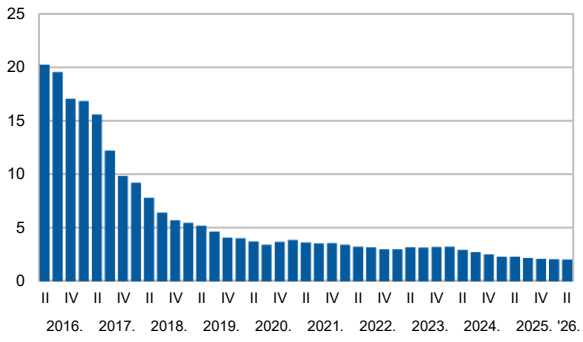

Извор: НБС.

Количник одобрених кредита и примљених депозита (*Loan-to-Deposit – LtD*) на крају другог тромесечја 2026. године забележио је вредност од 0,85. Његово задржавање на нивоу нижем од 1 указује на то да се банке у већој мери ослањају на домаће, стабилне изворе финансирања, као што су депозити.

Учешће проблематичних кредита у укупним кредитима банкарског сектора, упркос вишедимензионалној кризи с којом се суочавамо у протеклих шест година, смањено је и у јуну 2026. забележен је рекордно ниски ниво овог учешћа (2,04%). Од августа 2015. године, када је усвојена Стратегија за решавање проблематичних кредита, на основу које су донете бројне мере ради смањења нивоа проблематичних кредита, учешће проблематичних кредита смањено је за 20,2 процентна поена. Учешће проблематичних кредита у укупним кредитима на крају другог тромесечја 2026. године готово је непромењено у односу на крај првог тромесечја 2026. године, док је у односу на друго тромесечје 2025. смањено за 0,3 процентна поена. Смањење учешћа проблематичних кредита у укупним кредитима на рекордно низак ниво указује на то да

[5] Извештај о инфлацији, август 2026.

[6] Од 30. јуна 2017. године минимум показатеља адекватности капитала банке износи 8% (минимум показатеља основног капитала је 6%, док је минимум показатеља основног акцијског капитала 4,5%). Такође, банка је дужна да, поред испуњења ових услова, у сваком тренутку одржава капитал и на нивоу који је потребан за покриће свих ризика којима је изложена или може бити изложена у свом пословању, тј. најмање у висини потребној за одржавање увећаних показатеља адекватности капитала ако јој је Народна банка Србије, у складу с тачком 5. Одлуке о адекватности капитала, одредила показатеље адекватности капитала више од прописаних.

претходно заоштрени финансијски услови нису негативно утицали на квалитет активе банака и да су мере Народне банке Србије биле правовремене и адекватне.

Оцена системског ризика финансијског система Републике Србије

Показатељ системског стреса развијен је с циљем да се препознају периоди повишеног стреса и ниво системског ризика финансијског система Републике Србије. Обухвата низ показатеља који сагледавају величину финансијског стреса у шест најважнијих сегмената финансијског система Републике Србије: девизно тржиште, тржиште државних хартија од вредности, тржиште новца, тржиште капитала, банкарски сектор и међународно окружење.

Графикон 7. **Кретање Показатеља системског стреса и приказ доприноса најзначајнијих фактора ризика Показатељу системског стреса уз идентификацију режима финансијског стреса**

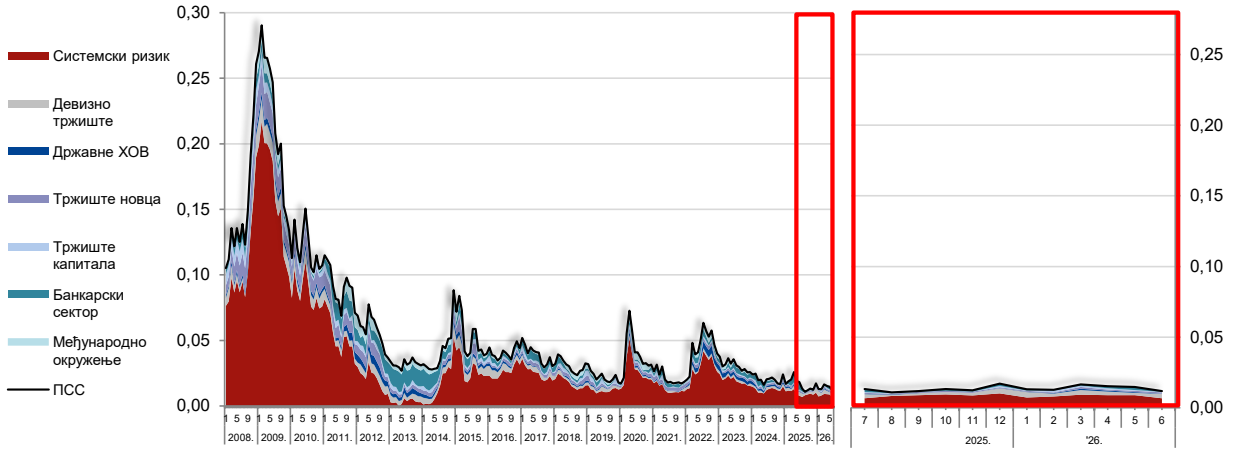

На крају другог тромесечја 2026. године показатељ системског стреса забележио је смањење у односу на прво тромесечје 2026. године.

Почетком јула 2026. године рејтинг агенција *Fitch* је четврти пут заредом потврдила позитивне изгледе за добијање рејтинга инвестиционог ранга, уз задржавање кредитног рејтинга на нивоу *BB*+. Слично као и у својим претходним извештајима, истиче да је кредитни рејтинг Србије подржан адекватном комбинацијом економских политика, укључујући снажну посвећеност очувању стабилности девизног курса, одговорно фискално управљање, високе девизне резерве и већи бруто домаћи производ по глави становника у поређењу са земљама које имају исти кредитни рејтинг.

Народна банка Србије наставља да делује опрезно и да благовремено доноси одлуке ради очувања и јачања стабилности финансијског система.

Побољшање домаћег макроекономског окружења остварено у претходном периоду, те континуирано унапређење регулаторног оквира за банке утицали су на то да банкарски сектор Републике Србије остане стабилан, добро капитализован и високо ликвидан. Последњи резултати макропруденцијалних стрес-тестова солвентности и ликвидности такође потврђују стабилност банкарског система.